

Prese un informācija

Eiropas Savienības Tiesa
PAZIŅOJUMS PRESEI Nr. 76/22
Luksemburgā, 2022. gada 5. maijā

Spriedums lietā C-83/20
BPC Lux 2 u.c.

Portugāles tiesiskais regulējums, uz kura pamata apstiprināta noregulējuma darbība attiecībā uz *Banco Espírito Santo*, ir saderīgs ar tiesībām uz īpašumu

Pirms direktīvas par kredītiestāžu atveseļošanu un noregulējumu transponēšanas termiņa beigām transponēdama to tikai daļēji, Portugāle nav apdraudējusi šajā direktīvā izvirzītā mērķa sasniegšanu

Banco Espírito Santo SA (turpmāk tekstā – “*BES*”) bija viena no lielākajām kredītiestādēm Portugāles banku sistēmā. Šīs kredītiestādes finansiālā stāvokļa un lielā saistību neizpildes riska dēļ *Banco de Portugal* (Portugāles centrālā banka) 2014. gada 3. augustā attiecībā uz to pieņēma noregulējuma lēmumu (turpmāk tekstā – “noregulējuma darbība”). Ar noregulējuma darbību, kas tika apstiprināta, pamatojoties uz šīs valsts tiesisko regulējumu kredītiestāžu noregulējuma jomā ¹ ar 2014. gada 1. augusta dekrētlukumu grozītajā redakcijā ², bija paredzēts izveidot pagaidu banku *Novo Banco SA*, kurai tika nodoti konkrēti *BES* aktīvi, saistības un ārpusbilances posteņi un *BES* pārvaldīti aktīvi.

Prasītāji pamatlietā (turpmāk tekstā – “*BPC Lux 2* u.c.”) ir *BES* emitētu subordinēto obligāciju turētāji. *Massa Insolvente* bija tieša un netieša līdzdalība *BES* pamatkapitālā. *BPC 2 Lux* u.c. un *Massa Insolvente* noregulējuma darbību pārsūdzēja valsts tiesās un šajā kontekstā citastarp apgalvoja, ka, apstiprinot šo darbību, netika ievērotas Savienības tiesību normas.

Portugāles Augstākajai administratīvajai tiesai, kura izskata abu pēdējo minēto iesniegtās apelācijas sūdzības, ir šaubas par piemērojamā valsts tiesiskā regulējuma, uz kura pamata tika apstiprināta noregulējuma darbība attiecībā uz *BES*, atbilstību Savienības tiesību normām, it īpaši Direktīvai 2014/59 ³ un Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) ⁴ 17. pantam, jo nav transponēta virkne šajā direktīvā ietverto prasību.

Turklāt minētajai tiesai ir šaubas, vai Portugāles likumdevējs, vēl pirms Direktīvas 2014/59 transponēšanas termiņa beigām, proti, 2014. gada 31. decembra, pieņemdam 2014. gada 1. augusta dekrētlukumu, ar ko šī direktīva ir transponēta tikai daļēji, varētu būt būtiski apdraudējis minētajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu. ⁵

Tiesa savā spriedumā nospriež, ka dalībvalsts tiesiskais regulējums, uz kura pamata tika apstiprināta noregulējuma darbība attiecībā uz *BES*, ir saderīgs ar Hartas 17. panta 1. punktu. Turklāt tā nospriež: tas, ka dalībvalsts tikai daļēji ir transponējusi vairākas

¹ *Regime Geral das Instituições de Crédito e Sociedades Financeiras* (Vispārīgie noteikumi par kredītiestādēm un finanšu sabiedrībām redakcijā, kas pieņemta ar 2012. gada 10. februāra Dekrētlukumu Nr. 31-A/2012.

² 2014. gada 1. augusta Dekrētlukums Nr. 114-A/2014.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/59/ES (2014. gada 15. maijs), ar ko izveido kredītiestāžu un ieguldījumu brokeru sabiedrību atveseļošanas un noregulējuma režīmu un groza Padomes Direktīvu 82/891/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2001/24/EK, 2002/47/EK, 2004/25/EK, 2005/56/EK, 2007/36/EK, 2011/35/ES, 2012/30/ES un 2013/36/ES, un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1093/2010 un (ES) Nr. 648/2012 (OV 2014, L 173, 190. lpp.).

⁴ Hartas 17. pantā ir garantēta tiesību uz īpašumu aizsardzība.

⁵ Pamatojoties uz principu, kas nostiprināts judikatūrā kopš 1997. gada 18. decembra sprieduma *Inter-Environnement Wallonie*, [C-129/96](#), (skat. [PP Nr. 80/97](#)) par dalībvalstu pienākumiem direktīvas transponēšanas laikposmā.

direktīvas normas – vēl pirms tās transponēšanas termiņa beigām – principā nevar būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu.

Tiesas vērtējums

Vispirms Tiesa pārbauda, vai norādītās Direktīvas 2014/59 normas⁶ ir piemērojamas pamatlietā. Šajā ziņā tā norāda, ka šīs direktīvas transponēšanas termiņš beidzās 2014. gada 31. decembrī. No tā ir izsecināms, ka noregulējuma darbības apstiprināšanas dienā, proti, 2014. gada 3. augustā, šīs transponēšanas termiņš vēl nebija beidzies. Atgādinājusi savu pastāvīgo judikatūru šajā jomā⁷, Tiesa norāda, ka prasītāji pamatlietā nevar iesniedzējtiesā atsaukties uz Direktīvas 2014/59 normām, jo pamatlietā tās nav piemērojamas.

Attiecībā uz Hartas 17. panta piemērojamību Tiesa atgādina, ka saskaņā ar tās 51. panta 1. punktu Hartas noteikumi uz dalībvalstīm attiecas tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus. Norādījusi, ka, pirmkārt, ar 2012. gada 10. februāra dekrētlukumu bija paredzēts īstenot apņemšanos, ko Portugāles Republika bija paudusi saprašanās memorandā par ekonomikas politikas noteikumiem starp Portugāles valsti, no vienas puses, un Eiropas Komisiju, Starptautisko Valūtas fondu (SVF) un Eiropas Centrālās bankas (ECB) kopīgo misiju, no otras puses, un otrkārt, ka 2014. gada 1. augusta dekrētlukums ir uzskatāms par Direktīvas 2014/59 daļējas transponēšanas pasākumu, Tiesa uzskata, ka šajā ziņā tas ir uzskatāms par Savienības tiesību īstenošanu Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē, un līdz ar to tās normas ir piemērojamas arī pamatlietā.

Šajā ziņā Tiesa norāda, ka Hartas 17. panta 1. punkts ietver trīs atsevišķas normas. Pirmā, kas ir izklāstīta tā pirmajā teikumā un ir vispārīga, konkretizē īpašumtiesību ievērošanas principu. Otrā, kas ir ietverta šā punkta otrajā teikumā, attiecas uz īpašuma atņemšanu ar vairākiem nosacījumiem. Savukārt trešajā, kas ietverta minētā punkta trešajā teikumā, ir atzītas valstu pilnvaras reglamentēt īpašuma izmantošanu, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs. Tiesa piebilst, ka šīs normas tomēr nav savstarpēji nesaistītas; otrā un trešā norma attiecas uz konkrētiem ieviešanas īpašumtiesībās gadījumiem, un tās ir jāinterpretē, ņemot vērā pirmajā normā nostiprināto principu.

Šajā kontekstā Tiesa, pirmām kārtām, izvērtē, vai Hartas 17. panta 1. punkts⁸ ir piemērojams tādiem ar kapitāla tirgos apgrozāmām akcijām vai obligācijām saistītiem īpašumtiesību ierobežojumiem kā pamatlietā aplūkojamie. Norādījusi, ka, pirmkārt, ar šo tiesību normu nodrošinātā aizsardzība attiecas uz tiesībām, kam ir mantiska vērtība, no kuras izriet attiecīgajā tiesību sistēmā iegūts tiesiskais stāvoklis, kas to īpašniekam ļauj šīs tiesības autonomi izlietot savā labā, Tiesa pauž uzskatu, ka šīs kapitāla tirgos apgrozāmās akcijas vai obligācijas ir tāds gadījums. Otrkārt, Tiesa konstatē, ka minētās kapitāla tirgos apgrozāmās akcijas vai obligācijas tika iegādātas likumīgā veidā. No tā ir izsecināms, ka tās ietilpst Hartas 17. panta 1. punkta piemērošanas jomā.

Otrām kārtām, Tiesa uzskata, ka noregulējuma darbība, kas apstiprināta atbilstoši tādām valsts tiesiskajam regulējumam kā pamatlietā aplūkojamais, nav uzskatāma par īpašuma atņemšanu Hartas 17. panta 1. punkta otrā teikuma izpratnē. Proti, Tiesa konstatē, ka šajā noregulējuma darbībā nav paredzēta attiecīgo akciju vai obligāciju formāla atsavināšana vai ekspropriācija. Konkrētāk, nav tā, ka ar minēto darbību šo akciju vai obligāciju īpašniekiem piespiedu kārtā, pilnā apmērā un neatgriezeniski būtu atņemtas no tām izrietošās tiesības.

⁶ Proti, Direktīvas 2014/59 36., 73. un 74. pants.

⁷ Skat. iepriekš minēto spriedumu *Inter-Environnement Wallonie*, kā arī spriedumus, 2008. gada 17. janvāris, *Velasco Navarro*, [C-246/06](#), un 2016. gada 27. oktobris, *Milev*, [C-439/16 PPU](#).

⁸ Saskaņā ar Hartas 17. panta 1. punktu ikvienai personai ir tiesības uz īpašumu, kas iegūts likumīgi, tiesības to lietot un atsavināt, kā arī tiesības attiecībā uz to dot rīkojumu savas nāves gadījumam. Nevienam nedrīkst atņemt īpašumu, ja vien tas nav jādara sabiedrības interesēs, kā arī gadījumos un apstākļos, kuri ir paredzēti tiesību aktos, ar noteikumu, ka par zaudējumiem laikus izmaksā taisnīgu kompensāciju. Īpašuma izmantošanu var noteikt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs.

Tomēr, trešām kārtām, **noregulējuma darbības apstiprināšana atbilstoši pamatlietā aplūkojamajam regulējumam**, kurā citastarp ir paredzēta konkrētas kredītiestādes aktīvu elementu nodošana pagaidu bankai, **ir uzskatāms par tādiem tiesību aktiem par īpašuma izmantošanu** Hartas 17. panta 1. punkta trešā teikuma izpratnē, **kuri var aizskart šīs kredītiestādes akcionāru tiesības uz īpašumu, tādējādi ietekmējot viņu saimniecisko stāvokli, un kreditoru tiesības uz īpašumu, piemēram, to obligāciju turētāju, kuru parāda vērtspapīri netika nodoti pagaidu bankai.**

No šīs normas formulējuma izriet, ka īpašuma izmantošanu var reglamentēt ar tiesību aktiem, ciktāl tas nepieciešams vispārējās interesēs. Secīgi izskatījusi šajā normā minētos nosacījumus, Tiesa nospriež, ka, **ņemot vērā rīcības brīvību, kas dalībvalstīm ir tad, kad tās pieņem lēmumus ekonomikas jomā, Hartas 17. panta 1. punkta trešais teikums pieļauj tādu dalībvalsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā aplūkojamais, kas neietver normas, kurās ar tiešu formulējumu būtu garantēts, ka akcionāru zaudējumi nepārsniegs apmēru, kādā to zaudējumi bijuši tad, ja šī iestāde būtu tikusi likvidēta dienā, kad tika apstiprināta šī noregulējuma darbība (princips “no creditor worse off”).**

Visbeidzot un ceturtkārt, Tiesa izskata jautājumu, vai tas, ka dalībvalsts pirms Direktīvas 2014/59 transponēšanas termiņa beigām vairākas tās normas ir daļēji transponējusi šīs valsts tiesiskajā regulējumā par kredītiestāžu noregulējumu, varētu būtiski apdraudēt minētajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu sprieduma *Inter-Environnement Wallonie* izpratnē.

Šajā nolūkā tā norāda, ka Direktīvas 2014/59 transponēšanas termiņš beidzās 2014. gada 31. decembrī, līdz ar to Portugāles Republikai nevar pārmest, ka noregulējuma darbības apstiprināšanas dienā, proti, 2014. gada 3. augustā, tā vēl nebija veikusi pasākumus šīs direktīvas ieviešanai savā tiesību sistēmā. Tomēr **direktīvas transponēšanai paredzētajā laikposmā tās adresātem – dalībvalstīm – ir jāatturas pieņemt noteikumus, kas varētu būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu.** Šāds atturēšanās pienākums ir visām dalībvalsts iestādēm, un tas ir jāsaprot tā, ka tas, pirmkārt, attiecas uz jebkādu vispārīgu un speciālu pasākumu veikšanu, kuri var radīt šādas negatīvas sekas. Otrkārt, kopš dienas, kad stājas spēkā direktīva, dalībvalsts tiesām, cik vien iespējams, ir jāatturas interpretēt valsts tiesības tādā veidā, kas pēc transponēšanas termiņa beigām var būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu.

Šajā ziņā Tiesa gan atgādina, ka valsts tiesas ziņā ir izvērtēt, vai valsts noteikumi, kuru tiesiskums tiek apšaubīts, var būtiski apdraudēt direktīvā paredzēto rezultātu, un minētā pārbaude noteikti ir jāveic, balstoties uz visaptverošu vērtējumu, ņemot vērā attiecīgās valsts teritorijā īstenoto politiku un pasākumu kopumu. Tomēr **Tiesas kompetencē ir izskatīt jautājumu, vai dalībvalsts īstenota vairāku direktīvas normu daļēja transponēšana pirms tās transponēšanas termiņa beigām principā var būtiski apdraudēt šajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu.**

Šajā saistībā Tiesa vispirms norāda, ka, pirmkārt, tā jau ir nospriedusi, ka dalībvalstīm ir iespējams pieņemt pārejas posma pasākumus vai ieviest direktīvu pakāpeniski. Šādos gadījumos valsts pārejas posma pasākumu neatbilstība direktīvai vai atsevišķu tās noteikumu netransponēšana valsts tiesību aktos ne vienmēr apdraudētu paredzētā rezultāta sasniegšanu. Proti, Tiesa uzskata, ka šādā gadījumā šādu rezultātu vēl būtu iespējams sasniegt ar minētās direktīvas galīgu un pilnīgu transponēšanu paredzētajā termiņā.

Turklāt atturēšanās pienākums, uz kuru Tiesa it īpaši ir norādījusi, piemēram, sprieduma *Inter-Environnement Wallonie* 45. punktā, ir jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas uz jebkuru tādu vispārīgu un speciālu pasākumu veikšanu, kuri var būtiski apdraudēt attiecīgajā direktīvā paredzētā rezultāta sasniegšanu. Tomēr, **ja dalībvalsts veikta pasākuma mērķis ir transponēt – lai arī tikai daļēji – kādu Savienības direktīvu un ja šī transponēšana ir notikusi pareizi, šāda daļēja transponēšanas pasākuma veikšanu nevar uzskatīt par tādu, kas spētu radīt šādas negatīvas sekas,** jo tas nenovēršami izraisa dalībvalsts tiesiskā regulējuma pietuvināšanu direktīvai, kura ar šo regulējumu tiek transponēta, un tādējādi veicina šīs direktīvas mērķu sasniegšanu.

ATGĀDINĀJUMS. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ļauj dalībvalstu tiesām to tiesvedības ietvaros uzdot jautājumus Tiesai par Savienības tiesību interpretāciju vai Savienības akta spēkā esamību. Tiesa neiztiesā strīdus, ko izskata valstu tiesas. Valsts tiesai ir jāatrisina lieta saskaņā ar Tiesas nolēmumu. Šis nolēmums līdzīgā veidā ir saistošs citām valstu tiesām, kurām ir jāatrisina līdzīgas problēmas.

Neoficiāls dokuments plašsaziņas līdzekļu vajadzībām, kas Tiesai nav saistošs.

[Pilns sprieduma teksts](#) tiek publicēts CURIA tīmekļvietnē tā pasludināšanas dienā.

Kontaktpersona presei: Marta Ošleja ☎ (+352) 4303 6005.